

© Çeviren, Okan TAŞDELEN, AİHM Eski B Hukukçusu, AYM ve AİHM'e Başvuru Danışmanı, @O TSDLN, Nisan 2025. [Daha önce Patreon'da "<https://www.patreon.com/posts/127563825>" yayımlanmıştır] Bu çeviriyi yayımlama izni, HUDOC'a konulması için verilmiştir. Çevirmene atıfta bulunmak kaydıyla alıntılanabilir.

© Translated by Okan TAŞDELEN, Former B Lawyer of the ECHR, Adviser on Applications to the CC and the ECHR, @O TSDLN, April 2025. [Already published on Patreon "<https://www.patreon.com/posts/127563825>"] Permission to re-publish this translation has been granted for the purpose of its inclusion in HUDOC. It may be reproduced with a reference to the translator.

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

VAN SLOOTEN/HOLLANDA¹

(Başvuru No. [45644/18](#))

15 Nisan 2025

GİRİŞ

Dava, karar anında iki yıl on aylık olan çocuğu üzerindeki başvuruçunun velayet yetkisinin sonlandırılmasıyla alakalı bir şikâyeti ilgilendirmektedir (par. 1).

OLAYLAR

Başvuruçunun çocuğu, Ağustos 2014 tarihinde doğmuştur. Aile içi şiddet tavsiye ve bildirim merkezi olan Güvenli Ev'e çocuğun doğumundan önce ve sonra başvuru ile çocuğun babası arasındaki aile içi şiddet bildirimleri yapılmıştır. Başvuru ile baba arasındaki ilişki Şubat 2015 tarihinde sonlanmış fakat birbirlerini görmeye devam etmişlerdir (par. 5).

Başvuru, doğum anından itibaren çocuk üzerindeki tek velayet sahibidir. Çocuğun korunması amacıyla ebeveynler arasındaki ilişkiye dair düzenleme yapılmıştır. Ebeveynler bu anlaşmaya aykırı biçimde gözetim altında olmaksızın birbirleriyle görüşmeye devam etmişler ve çocuk, birkaç defa aile içi şiddet olaylarına şahit olmuştur (par. 6).

Ağustos 2015 tarihinde Çocuk Bakım ve Koruma Kurulu (Kurul), çocuğun durumunun bildirilmesi üzerine ailedeki ebeveynlik ortamını soruşturmaya başlamıştır. Soruşturma

¹ Resmi dildeki karar için bkz. "<https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-242957>"

sırasında, yetkili bir gençlik koruma kurumundan (Gecertificeerde Instelling - “GI”) başvurusu destek sağlaması istenmiştir (par. 7).

Kurul, 16 Ekim 2015 tarihinde çocuğun ev ortamına ve başvurusunu ona bakma yetisine dair ciddi endişelerini bildirmiştir. Son derece değişken konut durumundan dolayı çocuk, stres ve gerilim yaşamıştır ve bu, gelişimi için ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Başvurucunun ruh sağlığı sorunları geçmişi vardır ve çocuk, yinelenen aile şiddet olaylarına şahit olmuştur. Onun ve annesinin değiştirdiği konut sayısından kaynaklı olarak çocuğun hayatının ilk yılında önemli derecede bir kararsızlık vardır. Kurul, çocuğun fiziksel gelişiminin iyi olduğunu ve bakım görüyor ve iyi beslenmiş görüldüğünü ve başvurusunun ona şefkat gösterdiğini de gözlemlemiştir. Kurul bununla birlikte, çocuğun gelişimine yönelik tespit ettiği riskleri ortadan kaldırmaya yeterince istekli olmadığını ve bunu yapamayacağını değerlendirmiştir çünkü başvuru, bakım görevlileriyle iş birliği yapmayı reddetmiştir ve ortaya koydukları endişeleri kabul etmeyecektir (par. 9).

Kurul sonuç olarak, bir yıllık gözlem kararı vermesi için Overijssel Bölge Mahkemesine başvurmuştur. Kurul, başvurusunun ebeveynlik yeteneklerinin değerlendirilebilmesi için başvuru ve çocuğun yirmi dört saat izlemenin yapıldığı bir anne çocuk yerine yerleştirilmesini gerekli görmüştür (par. 10).

22 Ekim 2015 tarihinde çocuk yargıcı, GI’nin gözetim yapacağı bir yıllık gözlem kararı vermiştir (par. 11).

Başvuru ve çocuğun kısa süreli kriz barınağını terk ettiği, 26 Ekim 2015 tarihinde GI’ye bildirilmiştir. Başvuru, bazı sakinlerin uyuşturucu bağımlısı olmasından dolayı güvensiz hissettiğinden dolayı kriz barınağını terk ettiğini söylemiştir (par. 12).

GI, 29 Ekim 2015 tarihinde acil bakım kararı çıkartılması için Bölge Mahkemesine başvurmuştur (par. 13). Bölge Mahkemesi çocuk yargıcı, 29 Ekim 2015 tarihinde çocuğu iki haftalık bir süre için koruyucu bakım kurumuna yerleştiren ve başvurusunun haftada bir kez çocuğuyla gözetim altında görüşmesine izin veren acil bakım kararı vermiştir. Çocuk aynı gün başvurusundan alınmış ve koruyucu aile yanına yerleştirilmiştir (par. 14).

Çocuk yargıcı, 09 Kasım 2015 tarihinde bakım kararını uzatmıştır. Yargıca göre, çocuğunu alıp gitmek ve GI ile yeterince irtibatlı tutmamak suretiyle başvuru çocuğu GI’nin gözetiminden uzaklaştırmıştır. Yargıç, çocuğun bakım ve yetiştirilmesi sorumluluğunu başvurusunun gelecekte tekrar üstlenip üstlenemeyeceğini GI’nin değerlendirmesine hükmetmiştir. Başvuru, bu karara itiraz etmiştir (par. 15).

GI, izleyen aylarda başvurusunun bir anne çocuk yerine alınması önerisini kabul etmesi için birkaç girişimde bulunmuş fakat bir netice alamamıştır. Bunun üzerine çocuğun geleceğinin artık başvuru yanında değil, bakıcı aile yanında olduğu şeklindeki

öngörüsöl kararını başvurucuya bildirmiş ve çocukla ilişkisini iki haftada bire düşürmüştür (par. 16).

Başvurucu, görüşme kısıtlamasının durdurulması için Bölge Mahkemesine başvurmuştur. Önerilen anne çocuk yerinin faydalı olacağına inanmadığını ve alternatif bir plan sunmaya hazır olduğunu belirtmiştir (par. 17). Üç çocuk yargıcından oluşan Bölge Mahkemesi, 28 Nisan 2016 tarihinde başvurunun alternatif planını yetersiz bulmuştur (par. 20).

Arnhem-Leeuwarden İstinaf Mahkemesi, 28 Haziran 2016 tarihinde başvurunun bakım kararına itirazını reddetmiştir. İstinaf Mahkemesi, başvurunun ebeveynlik yeteneklerinin değerlendirilmesiyle herhangi bir şekilde iş birliği yapmadığını gözlemlemiştir. Mahkeme, başvurunun ebeveynlik yeteneklerine bir gözlemin yokluğunda, başvuruyla yaşamaya geri gönderilirse çocuğun sağlık ve güvenliğinin teminat altına alınamayacağı sonucuna varmıştır (par. 21).

Kurul, 09 Mart 2017 tarihinde bir rapor yayınlamıştır. Başvurunun GI ile iş birliğine gönülsüz olduğunu ve önerilen anne çocuk yerine yerleştirilmeyi reddettiğini gözlemlemiştir. Anne tarafındaki iş birliğinin yokluğunda, çocuğun geleceğı hakkındaki belirsizliğin kaldırılması için olan “kabul edilebilir süre” dolmuştur (par. 26). Kurul, aynı gün başvurunun velayet yetkisinin kaldırılması ve GI’nin çocuğun vasisi olarak atanması için Bölge Mahkemesine başvurmuştur (par. 27).

Üç çocuk yargıcından oluşan Bölge Mahkemesi, 06 Haziran 2017 tarihinde, başvurunun velayet yetkisini sonlandırmış ve GI’yi çocuğun vasisi olarak atamıştır. Mahkeme, çocuğun bir buçuk yıldır koruyucu aile yanında olduğunu, aileye bağlanma sürecinin iyi gittiğini, halen kırılğan olmakla birlikte çocuğun olumlu gelişim gösterdiğini kaydetmiştir. Mahkemeye göre, çocuğun nerede büyüyeceğine ilişkin belirsizlik içinde yaşayacağı ve annenin çocuğunun bakım ve yetiştirilmesi için sorumluluk üstleneceğı kabul edilebilir süre dolmuştur. Bölge Mahkemesi, annenin velayet yetkisini sonlandırmak suretiyle çocuğun yetiştirilmesinin istikrarının ve devamlılığının korunmasının çocuğun menfaatine olduğu sonucuna varmıştır. Başvurucu, çocuğun annesi olmayı sürdürecektir ve belli bir mesafeden de olsa çocuğun hayatında bir yere sahip olacaktır (par. 29).

İstinaf Mahkemesi, 27 Mart 2018 tarihinde başvurunun istinaf talebini reddetmiştir. Kararda, 28 Haziran 2016 tarihli karara da atıfta bulunulmuştur (par. 32).

İLGİLİ ULUSAL MEVZUAT VE UYGULAMA

Medeni Kanun’un 1:255 maddesi uyarınca gözlem kararı verilmesinin şartlarından biri de o sürede ebeveynlerin çocuğun bakımını geri üstleneceğı “kabul edilebilir süreye” yer verilmesidir. Bu süre, çocuğun gelişimi için kabul edilebilir olandan daha uzun

olmamalıdır. Diğer bir deyişle, ne kadar süre koruyucu bakımda kalacağını bilmemesinden dolayı çocuğun gelişimi zarar göreceğinden, ebeveynlerin çocuğun bakımını yeniden üstlenebilmek için ihtiyaç duymaları beklenen süre çok uzunsa, bir gözlem kararı verilmesi uygun olmayacaktır. Kabul edilebilir süre geçince, velayet yetkisi Kanun'un 1:266 maddesi uyarınca sonlandırılacaktır (par. 48).

HUKUK

I. SÖZLEŞME'NİN 8. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvurucu, ebeveynlik yeteneklerine yönelik bir araştırma olmaksızın ve yalnızca çocuğun koruyucu aile yanındaki durumunun iyi olduğu tezine dayalı ebeveynlik yetkisinin sonlandırılmasının Sözleşme'nin 8. maddesini ihlal ettiğinden şikâyet etmiştir (par. 54).

Başvurucunun velayet yetkisinin sonlandırılmasının aile hayatına saygı hakkına müdahale oluşturduğu, bu kararın yasaya (Medeni Kanun'un 1:266 maddesi) uygun olarak alındığı ve başvurucunun çocuğunun sağlığının ve hak ve özgürlüklerinin korunması meşru amaçlarını güttüğü taraflar arasında tartışmasızdır (par. 66).

Çocuğun refahı tedbirlerini kapsayan davalara uygulanabilir genel ilkeler [Strand Lobben ve Diğerleri/Norveç](#)² ([BD], No. 37283/13, §§ 202-213, 10 Eylül 2019) ortaya konulmuştur. Bu ilkeler o zamandan beri yinelenmiş ve [E.M. ve Diğerleri/Norveç](#) (No. 53471/17, § 52, 20 Ocak 2022) ve [Kilic/Avusturya](#) (No. 27700/15, §§ 119-123, 12 Nisan 2023) gibi izleyen davalarda uygulanmıştır (par. 67).

Mahkeme, aile birliğinin ve ayrılık durumunda ailenin yeniden bir araya getirilmesinin aile hayatına saygı hakkının doğasında mevcut mülahazalar olduğunu vurgulamaktadır. Dolayısıyla yetkililerin, aile hayatını kısıtlayan bakım işlemlerine girişildiğinde; makul olur olmaz ailenin yeniden bir araya getirilmesini kolaylaştırıcı tedbirleri alma yükümlülüğü bulunmaktadır (bkz. [Strand Lobben ve Diğerleri/Norveç](#), yukarıda anılan; [K. ve T./Finlandiya](#) [BD], No. 25702/94, § 178, AİHM 2001-VII). Çocuk ile bir ebeveynin menfaatlerinin çatıştığı durumlarda 8. madde, ulusal makamların adil bir denge kurmalarını ve bu dengeleme sürecinde, niteliğine ve ciddiyetine bağlı olarak ebeveyninkine üstün gelebilecek olan çocuğun üstün yararına özel bir önem atfedilmesini gerektirmektedir. Bununla birlikte genel olarak çocuğun üstün menfaatleri, ailenin hususiyle uygunsuz olduğunun ortaya çıktığı davalar haricinde çocuğun ailesiyle bağlarının sürdürülmesini emretmektedir çünkü bu bağların kesilmesi çocuğun köklerinden koparılması anlamına gelmektedir. Bunlardan, aile bağlarının çok istisnai durumlarda kesilebileceği ve şahsi ilişkilerin korunması ve uygun olduğunda ailenin

² Kararın özet çevirisi için bkz. "<https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-200385>"

yeniden inşa edilmesi için her şeyin yapılması gerektiği anlaşılmaktadır (bkz. *Strand Lobben ve Diğerleri/Norveç*, §§ 206-207) (par. 68).

Mahkeme en başta, mevcut davanın esasen mahkemeler de dahil olmak üzere ulusal makamların söz konusu olan menfaatler arasında denge kurma şeklini ilgilendirdiğini gözlemlemektedir (par. 71).

Başvurucunun velayet yetkisini sonlandırma kararında Bölge Mahkemesi, çocuğun kırılganlığına ve istikrara ihtiyaç duymasına önemli bir ağırlık atfetmiştir. Bununla birlikte ne mahkemenin kararı ne de Kurulun raporları bu kırılganlığın derinlemesine bir incelemesini içermektedir. Oysa meselenin ciddiyeti itibarıyla yetkililerin, incelenmekte olan işlemler sırasında çocuğun kırılganlığını daha derinlemesine değerlendirmeleri gerekmekteydi (bkz., gerekli uyarlamalarla, *Strand Lobben ve Diğerleri/Norveç*, yukarıda anılan, § 224) (par. 73).

Mahkeme ek olarak ve daha da önemlisi, Kurulun başvurucunun velayet yetkisinin sonlandırılması başvurusunun 09 Mart 2017’de, çocuğun bakıma alınmasından bir buçuk yıldan daha kısa süre sonra yapıldığını kaydetmektedir. İstinaf Mahkemesinin 27 Mart 2018 tarihli kararından da kabul edilebilir sürenin dolduğundan dolayı 28 Haziran 2016 tarihi itibarıyla amacın artık ailenin yeniden birleştirilmesi olmadığının tasdik edilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Mevcut davada kabul edilebilir sürenin dolmasının gerekçesi, asıl olarak annenin iş birliği içinde olmamasına dayandırılmıştır. Başvurucuya ebeveynlik yeteneklerini değerlendirmek üzere alternatif plan sunma imkânı tanınmasına rağmen; çocuğun başvuruyla yeniden bir araya getirilmesine yönelik pratik çabaların Şubat 2016 itibarıyla, çocuğun bakıma alınmasından yalnızca dört ay sonra Kurulun öngörülen kararını takiben durdurulmuş olduğu anlaşılmaktadır. İstinaf Mahkemesi, kabul edilebilir sürenin dolmuş olması nedeniyle, başvurucunun çocuğa bakabilip bakabilemeyeceği sorusuna bir cevap verilmesine gerek olmadığına ve annenin ona verilen olanakları vaktinde kullanmamış olduğuna hükmetmiştir (par. 74).

Mahkeme, başvurucunun GI ile düzgün bir şekilde iş birliği yapmakta kusur gösterdiğini de gözlemlemektedir. Bu, onun ebeveynlik yeteneklerine ilişkin araştırmanın ilerlemesine gerçekten engel olmuştur. Bununla birlikte dosyada, kendisi de kırılgan olan ve GI’deki aile vasisine güvenini açıkça kaybetmiş olan başvurucunun böyle bir araştırma için diğer seçeneklere açık olmadığına gösteren hiçbir emare yoktur. Ayrıca Kurulun raporları, başvuru ile çocuğu arasında bir bağ olduğuna ve ona ihtimam ve şefkat gösterdiğine işaret etmektedir (par. 75).

Yukarıdakilerin ışığında, GI ve Kurulun ve onların başvurularını inceleyen mahkemelerin, çocuğu başvuruyla yeniden bir araya getirme olanağı üzerinde ciddi biçimde düşünmek (bkz., gerekli uyarlamalarla, *Strand Lobben ve Diğerleri/Norveç*, yukarıda anılan, § 220) yerine; başvurucunun ebeveynlik yeteneklerinin düzgün bir

değerlendirmesi olmaksızın ve tekrar bir araya getirme nihai amacının çocuğun üstün menfaatiyle artık neden bağdaşmadığını yeterince ortaya koymaksızın çok erken bir aşamada nihai amaç olarak ailenin yeniden birleştirilmesinden vazgeçtikleri Mahkemece anlaşılmaktadır (par. 76).

Yukarıdaki mülahazalar Mahkemenin, başvurucunun velayet yetkisini sonlandırma kararına götüren işlemler sırasında başvuru ile çocuğun aile hayatını korumaya yetersiz bir ağırlık verildiği sonucuna varabilmesi için yeterlidir (par. 77).

Dolayısıyla Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlali söz konusudur (par. 78).

II. SÖZLEŞME'NİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvurucu, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından adil bir yargılama yapılmadığından dolayı 6/1 maddenin ihlal edildiğinden şikâyet etmiştir (par. 79).

Sözleşme'nin 8. maddesi bakımından bulunduğu ihlali göz önüne alan Mahkeme, mevcut davada ortaya çıkan asli hukuki meseleyi zaten incelemiş olduğunu tespit etmektedir. Davanın olgularının ve tarafların tezlerini dikkate alan Mahkeme, başvurucunun 6/1 maddesi altındaki şikâyetlerinin kabul edilebilirlik ve/veya esasının ayrıca incelenmesine gerekmediğine hükmetmektedir (bkz., gerekli uyarlamalarla [Valentin Câmpeanu adına Hukuki Kaynaklar Merkezi/Romanya](#) [BD], No. 47848/08, § 156, AİHM 2014; [Kamil Uzun/Türkiye](#), No. 37410/97, § 64, 10 Mayıs 2007; [Edina Tóth/Macaristan](#), No. 51323/14, § 65, 30 Ocak 2018) (par. 81).

III. SÖZLEŞME'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

Başvurucunun velayet yetkisinin sonlandırıldığı işlemler bağlamında tespit edilen ihlal dolayısıyla yaşamış olması gereken acı ve sıkıntı dikkate alındığında adil tazmine hükmedilmesinin uygun olduğunu değerlendirmektedir. Manevi zararlara ilişkin olarak başvurucuya 20.000 avro vermektedir (par. 85).